Jan Zábrana

český překladatel, básník a autor deníkových záznamů

* 4. 6. 1931 Herálec na Vysočině, + 3. 9. 1984 Praha

Jan Zábrana byl až do 90. let, kdy mohla konečně začít vycházet i jeho původní literární tvorba, vnímán především jako jeden z nejvýraznějších a nejhodnotnějších poválečných překladatelů. Díky jeho neobyčejnému kulturnímu přehledu a orientaci ve světovém písemnictví se česká knižní kultura aktuálně seznamovala s nejprogresívnějšími proudy z oblasti angloamerické a ruské literatury.

Zábrana pocházel z učitelské rodiny v Humpolci, která se výrazně angažovala ve veřejném životě. Jeho matka Jiřina Zábranová, která se po válce stala poslankyní za národněsocialistickou stranu, byla po únoru 1948 uvězněna a v komunistických žalářích držena až do roku 1960. Stejný osud čekal i otce Emanuela. Jan Zábrana nemohl proto po maturitě na humpoleckém gymnáziu studovat na jiné škole než na římskokatolické cyrilometodějské fakultě v Praze. Po dvou semestrech však odešel a v roce 1952 začal pracovat jako pomocný dělník v Tatře Smíchov a pak jako brusič v družstvu Smalt. Z té doby pocházejí povídky, které mohly kolovat jen mezi přáteli (vyšly v roce 1993 pod názvem Sedm povídek). Poetikou nekašírovaného realismu jsou blízké tvorbě B. Hrabala, s kterým se Zábrana tehdy stýkal. Po celou dobu psal Zábrana také básně, jež vyšly zčásti v 60. letech (Utkvělé černé ikony, 1965; Stránky z deníku, 1968 a Lynč, 1968), jako celek však až po listopadu 1989: nejprve výbor Jistota nejhoršího (1991), pak nedokončená sbírka Zeď vzpomínek (1992) a posléze soubor Básně (1993).

V polovině 50. let se Zábrana stal překladatelem z povolání. Z ruských autorů patřila jeho pozornost především Ivanu Buninovi a Isaaku Babelovi, které uvedl do českého kulturního povědomí. Dále překládal Pasternaka, Jesenina, Marijengolfa, Paustovského, Aksjonova, Cvetajevovou, Mandelštama aj. V překladech z angličtiny se orientoval především na básníky beat generation: kongeniálně tlumočil Allena Ginsberga (připravené vydání veršů bylo v roce 1965 a pak 1970 zakázáno), Gregoryho Corsa, Louise Ferlinghettiho a také Pounda, Dickeye, Rexrotha aj. Z prózy jsou podstatné převody novely Warrena Millera, Hemingwaye, Eda McBaina aj. O překládaných autorech psal fundované eseje, jež vyšly v knize Potkat básníka (1989). Spolu s kolegou a přítelem J. Škvoreckým je Zábrana autorem knížky pro děti Táňa a dva pistolníci (1965) a několika detektivek s postavou inspektora Pivoňky (Vražda pro štěstí, 1962; Vražda se zárukou, 1964; Vražda v zastoupení, 1967).

Literární událostí počátku devadesátých let se stalo vydání Zábranových deníků Celý život (1992), reflektujících období let 1970-84.

Zdroj: http://www.libri.cz/databaze/kalendarium/